Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
NILS WAHL
esitatud 4. veebruaril 2016 [1]

Kohtuasi C-211/15 P

Orange SA, varem France Télécom,
versus

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus — Abi, mida Prantsuse Vabariik rakendas France Télécomi kasuks ja mis puudutas France Télécomis töötanud riigiteenistujate pensionide rahastamise reformi — Selle hüvitise vähendamine, mida France Télécom pidi riigile maksma — Otsus, millega tunnistatakse abi teatud tingimustel siseturuga kokkusobivaks — Eelise olemasolu — Asjakohane võrdlusraamistik — „Ebasoodsa struktuurilise olukorra“ arvessevõtmine

1. Käesoleva apellatsioonkaebusega palub Orange SA (edaspidi „Orange“), varem France Télécom, tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 26. veebruari 2015. aasta otsuse Orange *vs*. komisjon,[2] millega Üldkohus jättis rahuldamata tema nõude tühistada komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus 2012/540/EL, mis käsitleb riigiabi C 25/08 (ex NN 23/08) seoses telekommunikatsiooniettevõtjaga France Télécom seotud riigiteenistujate pensionide rahastamise reformiga, mille Prantsuse Vabariik viis ellu ettevõtjas France Télécom.[3]

2. Apellatsioonkaebuses tõstatatud küsimuste hulgast tuleb Euroopa Kohtul eelkõige lahendada see, kas Üldkohus tegutses õigesti, kui ta jättis vaidlusaluse otsuse jõusse osas, mis puudutab France Télécomi majandusliku eelise olemasolu. Iseäranis tuleb analüüsida, kas nõuetekohaselt on määratletud vastava eelise kindlakstegemiseks Euroopa Komisjoni valitud „võrdlusraamistik“, mis vaidlusaluste „hüvitamismeetmete“ puhul võeti France Télécomiga varem seotud riigiteenistujate pensionide rahastamise reformi spetsiifilises kontekstis.

3. Minu arvates on kohtuasjas eelkõige võimalik täpsustada, et välja arvatud hüpotees, mis vastab kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg[4] välja töötatud kriteeriumidele, ei saa asjaolu, et riikliku meetme eesmärk on vabastada ettevõtja eeldatavalt ebasoodsast või tiheda konkurentsiga struktuurilisest olukorrast, jätta kõnealuse meetme kvalifitseerimata riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — T-385/12, EU:T:2015:117; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“.

3 — ELT 2012, L 279, lk 1; edaspidi „vaidlusalune otsus“.

4 — C-280/00, EU:C:2003:415.

I. Vaidluse taust

4. Kohtuvaidluse asjaolusid, nagu need ilmnevad vaidlustatud kohtuotsusest, on võimalik kirjeldada järgnevalt:

„1 Käesoleva kohtuasja esemeks olevad meetmed hõlmavad muudatusi, mis 1996. aastal tehti selliste maksete süsteemis, mida tasus hageja Orange, toona France Télécom seoses pensionide maksmisega oma nendele töötajatele, kellel on ametniku staatus.

2 Kõnealust süsteemi, mis kehtestati 1990. aastal – kui France Télécom loodi riigihaldusest eraldiseisva ettevõtjana – 2. juuli 1990. aasta seadusega nr 90-568 side- ja telekommunikatsioonivaldkonna avaliku teenuse osutamise korralduse kohta (*JORF*, 8.7.1990, lk 8069; edaspidi „1990. aasta seadus“), muudeti 26. juuli 1996. aasta seadusega nr 96-660 riigiettevõtja France Télécomi kohta (*JORF*, 26.7.1996, lk 11398; edaspidi „1996. aasta seadus“). Uus süsteem kehtestati ajal, mil esiteks sai France Télécomist aktsiaselts, ta noteeriti börsil ja üha suurem osa tema kapitalist avati erainvesteeringutele ning teiseks muutus ta konkurentsile täielikult avatuks turgudel, kus ta tegutses Prantsusmaal ja teistes Euroopa Liidu liikmesriikides.

3 Mis puudutab avalikest teenistujatest töötajate sotsiaalkindlustuse rahastamisega seotud kohustusi, siis 1996. aasta seadusega muudeti hüvitist, mida 1990. aasta seaduse artikliga 30 pidi France Télécom tasuma riigieelarvesse oma ametnikele riigi poolt pensionide maksmise ja teenindamise eest (edaspidi „vaidlusalune meede“).

4 1990. aasta seaduses oli ette nähtud, et France Télécom on kohustatud riigieelarvesse tasuma hüvitisena oma ametnikele riigi poolt pensionide maksmise ja teenindamise eest summa, mis peetakse kinni teenistuja palgast ja mille määr on sätestatud Prantsuse tsiviil- ja sõjaväepensionide koodeksi artiklis L. 61, ning täiendava sissemakse, mis võimaldab katta täielikult pensionikulud, mille riik on juba kandnud või kannab seoses pensionile läinud riigiteenistujatega.

5 France Télécom osales ka niinimetatud hüvitamise ja ülemäärase hüvitamise süsteemis, nähes ette ülekanded, mille eesmärk oli tagada tasakaal teiste avalik-õiguslike üksuste riigiteenistujate pensionisüsteemide vahel.

6 1996. aasta seadusega muudeti 1990. aasta seaduse artiklis 30 ette nähtud hüvitist allpool toodud viisil. Esiteks oli France Télécom kohustatud üle kandma teenistuja palgast kinni peetud osa, mille summa jäi 1990. aasta seadusega võrreldes samaks. Teiseks kohaldati tema suhtes „tööandja sissemakseid, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest“, millega asendati eelnevad tööandja sissemaksed. See uus sissemakse põhines „konkurentsitingimustest lähtuval osalusmääral“, mis ise tugines töötasult makstava kohustusliku sotsiaalkindlustuse ja maksukohustuste taseme võrdsustamisele France Télécomi ja teiste telekommunikatsioonisektoris tegutsevate ettevõtjate omadega, kes üldnormide kohaselt peavad tagama töötajate sotsiaalkaitse, riskide puhul, mis on erasektori töötajate ja riigiteenistujate puhul ühised, ja välistades ühistest riskidest erinevad riskid erasektori töötajate ja riigiteenistujate puhul (eelkõige töötus ning palgatöötajate võlanõuete tasumine ettevõtja saneerimise või likvideerimise korral). Kolmandaks kehtestati France Télécomile kohustus teha „erakorraline kindlasummaline sissemakse“, mille suuruseks määrati 31. detsembri 1996. aasta seadusega nr 96-1181, mis puudutab 1997. aasta riigieelarve seadust (*JORF*, 31.12.1996, lk 19490), 37,5 miljardit Prantsuse franki (võrdväärne 5,7 miljardi euroga). Viimati nimetatud sissemakse hõlmas esiteks iga-aastaseid reserve (3,6 miljardit eurot), mille France Télécom oli moodustanud kuni 1996. aastani, et toime tulla toona prognoositavate pensionikohustustega tulevikus, ning teiseks täiendavat summat (2,1 miljardit eurot).

7 Lisaks jäeti 1996. aasta seadusega France Télécom välja hüvitamise ja ülemäärase hüvitamise süsteemide kohaldamisalast.

[…]

9 Komisjon teavitas 20. mai 2008. aasta kirjas Prantsuse Vabariiki oma otsusest algatada kõnealuse abi suhtes ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud menetlus (edaspidi „algatamise otsus“). Prantsuse Vabariik esitas oma märkused 18. juulil 2008.

[…]

12 Komisjon tegi 20. detsembril 2011 [vaidlusaluse] otsuse, millega tunnistas kõnealuse abi siseturuga teatud tingimustel kokkusobivaks.

13 Komisjon tuvastas [vaidlusaluses] otsuses, et vaidlusalune meede on riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

14 Mis eelkõige puudutab majandusliku eelise hindamist, siis tuvastas komisjon, et vaidlusaluse meetmega anti majanduslik eelis France Télécomile, kuna sellega pandi riigile uus ja suur kohustus seoses France Télécomi ametnikele määratud pensionide maksmise ja teenindamisega, vähendades France Télécomi varem makstud hüvitist.

15 Siinkohal arvutas komisjon esiteks [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 105 kõnealuse abi summa, mis on iga-aastaseks vaheks 1996. aasta seaduse alusel France Télécomi tehtavate tööandja nende sissemaksete, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest, ning selliste maksete puhul, mida ta oleks tasunud 1990. aasta seaduse alusel, ning teiseks leidis [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 113, et erakorralise kindlasummalise sissemakse tasumine vähendas abi summat, millest France Télécom sai kasu.

16 Komisjon tuvastas samuti, et vaidlusalune meede on valikuline asjaolu tõttu, et see puudutas üksnes France Télécomi ja ohustas või ähvardas ohustada konkurentsi, kuna meetme tõttu oli France Télécomil võimalik kasutada lihtsustatud bilanssi, mis lubas tal laieneda konkurentsile üha enam avanevatel telekommunikatsiooniteenuste turgudel Prantsusmaal ja teistes liikmesriikides.

17 Seejärel hindas komisjon vaidlusaluse meetme kokkusobivust siseturuga ELTL artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses ja jõudis järeldusele, et meede ei vastanud proportsionaalsuse põhimõttele, kuna see ei võimaldanud võrdsustada konkurentsitingimusi. Komisjoni arvates ei olnud France Télécomi poolt riigile makstav rahaline hüvitis võrdne kõigi sotsiaalkindlustusmaksetega, mida peavad France Télécomi konkurendid oma eelarvest tegema.

18 Seetõttu tuvastas komisjon, et ELTL artikli 107 lõikes 3 ette nähtud ühiste huvidega kooskõla kriteeriumi täitmiseks on kõnealuse abi siseturuga kokkusobivuseks nõutav, et France Télécomi tehtavad tööandja sissemaksed, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest, arvutataks ja vähendataks selliselt, et võrdsustatakse France Télécomi ning muude telekommunikatsioonisektoris tegutsevate ettevõtjate palkadega seotud kohustusliku sotsiaalkindlustuse ja muude maksukohustuste tase, võttes arvesse ka ühistest riskidest erinevad riskid erasektori töötajate ning France Télécomis töötavate ametnike puhul. Vastav sissemakse tuleb France Télécomil teha hetkel, mil erakorralise kindlasummalise sissemakse summa, mida kapitaliseeritakse diskontomääraga, mis tuleneb komisjoni teatisest viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi kohta (EÜT 1996, C 232, lk 10; edaspidi „viitemäärade teatis“), ulatus sissemakse ja maksude summani, mida France Télécom oleks pidanud tasuma 1990. aasta seaduse artikli 30 alusel.

19 [Vaidlusaluse] otsuse resolutsioon on sõnastatud järgmiselt:

„*Artikkel 1*

Artiklis 2 sätestatud tingimustel sobib siseturuga kokku riigiabi, mis tuleneb sellise hüvitise vähendamisest, mida makstakse riigile selle eest, et ta maksab ja teenindab tsiviil- ja sõjaväepensionide koodeksi kohaselt pensione, mis on määratud France Télécomi ametnikele vastavalt [1996. aasta seadusele] ning millega on muudetud [1990. aasta seadust].

Artikkel 2

Tööandja sissemakseid, mis vabastavad France Télécomi hilisemast maksekohustusest ning mida see peab maksma vastavalt [1990. aasta seaduse] artikli 30 punktile c, arvutatakse ja vähendatakse selliselt, et võrdsustatakse France Télécomi ning muude telekommunikatsioonisektoris tegutsevate ettevõtjate palkadega seotud kohustusliku sotsiaalkindlustuse ja muude maksukohustuste tase.

Selle tingimuse täitmiseks peab Prantsuse Vabariik hiljemalt seitsme kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemist:

a) muutma [1990. aasta seaduse] artiklit 30 ning selle kohaselt võetud reguleerivaid või muid tekste, tehes seda nii, et France Télécomi makstava (ja ta hilisemast maksekohustusest vabastava) tööandja sissemakse arvutamise aluse ning vähendamise puhul ei piirdutaks üksnes eraõiguslike töötajate ja riigiteenistujate ühiste riskidega, vaid hõlmataks ka ühistest riskidest erinevad riskid;

b) arvab alates päevast, mil [1996. aasta seadusega] kehtestatud erakorralise sissemakse summa kapitaliseeriti [viitemäärade teatise] kohase diskontomääraga, mida tuleb kõnealuse juhtumi suhtes kohaldada ning mis võrdsustab sissemakse ja maksude summa, mida France Télécom oleks pidanud jätkuvalt maksma [1990. aasta seaduse] artikli 30 kohaselt, France Télécomi makstavast summast maha tööandja sissemakse, mis vabastab ta hilisemast maksekohustusest vastavalt punktis a täpsustatud tingimustele, võttes arvesse eraõiguslike töötajate ja riigiteenistujate puhul ühised riskid ning ühistest riskidest erinevad riskid.“

II. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

5. Üldkohtu kantseleile 22. augustil 2012 esitatud hagiavaldusega esitas Orange hagi vaidlusaluse otsuse tühistamiseks.

6. Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitas Orange neli väidet. Esimene väide puudutas õigusnormi rikkumisi ja hindamisvigu, samuti põhjendamiskohustuse rikkumist, kuna komisjon leidis, et vaidlusalune meede kujutab endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Teise võimalusena esitatud teine väide puudutas vaidlusaluse meetme siseturuga kokkusobivuse analüüsimisel toime pandud õigusnormi rikkumisi ja tehtud hindamisvigu. Kolmas väide, mis on samuti esitatud teise võimalusena, puudutas hindamisviga ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses niisuguse ajavahemiku hindamisega, mille jooksul vaidlusaluses otsuses määratletud abi neutraliseeriti erakorralise kindlasummalise sissemakse teel. Neljanda väite kohaselt rikuti menetlusõigusi.

7. Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsusega hagiavalduse täielikult rahuldamata ja mõistis Orange’ilt välja kohtukulud.

8. Vaidlustatud otsuse peale esitas Üldkohtu kantseleisse 2. märtsil 2012 kohtuasjas T-135/12 kaebuse ka Prantsuse Vabariik. Viimati nimetatud kohtuasjas [5] tehtud otsuse peale, millega jäeti samuti kaebus rahuldamata ja mõisteti Prantsuse Vabariigilt välja kohtukulud, seevastu apellatsioonkaebust ei esitatud.

III. Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

9. Orange palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

— teha lõplik sisuline otsus ja rahuldada apellandi esimeses kohtuastmes esitatud nõuded;

— teise võimalusena saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse, ja

— mõista kõik kohtukulud välja komisjonilt.

10. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja

— mõista kohtukulud välja apellandilt.

11. Pooled esitasid oma seisukohad kirjalikult ja 3. detsembri 2015. aasta kohtuistungil ka suuliselt.

IV. Apellatsioonkaebuse analüüs

12. Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab apellant kolm väidet, mille kohaselt rikkus Üldkohus õigusnorme, kui ta hindas riigiabi olemasolu ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, vaidlusaluse meetme kokkusobivust siseturuga ning ajavahemikku, mil vaidlusaluses otsuses määratletud abi on erakorralise kindlasummalise sissemaksega neutraliseeritud.

13. Kuna esimeses väites esitatud küsimuste puhul on tegemist delikaatse probleemiga, keskendun ma oma analüüsis sellele väitele, kusjuures muud väited ei valmista erilisi raskusi.

A. *Sissejuhatavad kaalutlused vaidlusaluste meetmete laadi ja väljatöötamise konteksti kohta*

14. Nagu ma käesoleva ettepaneku sissejuhatuses märkisin, puudutab kohtuasi väga erilisi siseriiklikke hüvitamise meetmeid, mis võeti pärast France Télécomi staatuse reformimist viimase erastamise järel.

15. Esitatud küsimuste põhjalikuks analüüsimiseks on minu arvates tarvilik meelde tuletada mõningaid asjaolusid ning teha teatud täpsustusi vaidlusaluste meetmete laadi ja nende väljatöötamise konteksti osas.

16. France Télécom muudeti 1990. aasta seadusega juriidilisest isikust avalik-õiguslikuks operaatoriks, samas kui varem moodustas ta koos La Poste'iga Prantsuse side- ja telekommunikatsiooniministeeriumi üldosakonna.

5 — Kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon (T-135/12, EU:T:2015:116).

17. Hoolimata oma staatuse muutumisest jätkas ta riigiametnikest isikute töölevõtmist nimelt kuni 1997. aastani.

18. Jätkates France Télécomi endiste ametnike pensionide rahastamise suhtes varasemat eelarvepraktikat, nägi 1990. aasta seaduse artikkel 30 ette esiteks, et France Télécomi ametnike pensionide maksmise ja haldamisega tegeles riik, ning teiseks, et vastutasuks oli France Télécom kohustatud maksma riigieelarvesse mitte ainult teenistujate palgast kinni peetud osa, vaid ka „täiendava sissemakse“, mis võimaldas tema pensionile läinud teenistujate pensionikulud täielikult katta.

19. Täiendav sissemakse, nn tööandja makse, mida France Télécom pidi tasuma, määrati kindlaks Prantsuse riigi makstud pensionide kogusumma ja töötavate ametnike palgalt makstud osa vahe põhjal.

20. Teisisõnu pidi France Télécom kandma kõik oma pensionile läinud teenistujate (sh posti- ja telekommunikatsiooni ministeeriumi endised ametnikud) pensionikulud, millest oli lahutatud tema töötavate teenistujate palgalt kinni peetud summa.

21. Olgu märgitud, et faktiliselt arvestas France Télécom pensionikulud tehtud sissemaksete põhjal. Kuna oli kindel, et kulud suurenevad, arvestades endistele ametnike makstavate vanaduspensionide prognoositavat kasvu, kirjendas France Télécom oma raamatupidamisse ka iga-aastase eraldise, mis oli mõeldud maksete prognoositavate tulevaste suurenemiste katmiseks 30 aasta vältel. Sel viisil moodustatud eraldise suurus kuni 1996. aastani oli ligikaudu 3,6 miljardit eurot.[6]

22. 1996. aasta seadusega loodi France Télécom kui Prantsuse õiguse alusel asutatud aktsiaselts. Kuigi France Télécom lõpetas ametnike teenistussevõtmise alates 1997. aastast, jäid selles äriühingus juba töötavad ametnikud siiski sinna tööle, säilitades oma staatuse ja tagatised, sealhulgas riigiteenistujatega identsed töötingimused.

23. France Télécomis töötavate ametnike palgast kinni peetud summadest saadud vahendid vähenesid aga vastavalt sellele, kui paljud neist pensionile läksid, samas kui pensionileminekud suurendasid samal ajal pensionikulusid, mistõttu pidi täiendav sissemakse pidevalt kasvama (seni kuni pensionäride suremuse määr ületab uute pensionileminejate määra).

24. Neil asjaoludel otsustas Prantsuse seadusandja muuta France Télécomi ametnike pensionide rahastamise korda.

25. Vastavalt 1996. aasta seadusele on France Télécom nüüd kohustatud tegema üksnes hilisemast maksekohustusest vabastava sissemakse, mis võimaldab võrdsustada France Télécomi ja teiste telekommunikatsioonisektori ettevõtjate töötajate palkadelt makstavad sotsiaalkindlustusmaksed nende riskide osas, mis on tavatöötajatel ja riigiteenistujatel ühised. See tähendab, et France Télécomil lasuv finantskoormus on piiratud sissemakse tegemisega ja tema endiste ametnike pensionide maksmisega seotud kulud jäävad riigi kanda. See toob kaasa ka olukorra, kus France Télécom ei ole kohustatud tegema teatud sissemakseid, mida France Télécomi konkurendid teevad kindlustamaks töötajate ja ametnike ühistest riskidest erinevaid riske, milleks on muu hulgas töötus ja töötajate nõuded ettevõtte pankroti või likvideerimise korral.

6 — Vt vaidlusaluse otsuse põhjendus 19.

26. Lõpuks tuleb märkida, et France Télécomi pensionide rahastamise reform toimus Euroopa telekommunikatsiooniturgude suurema liberaliseerimise kontekstis ja võis seega avaldada mõju turule, mis järk-järgult oli konkurentsile avanemas. Nii märkis komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 49, et „soov soodustada France Télécomi laienemist Prantsusmaa kõrval muudele Euroopa turgudele [ilmnes] ajal, mil võeti vastu 1996. aasta seadus ning kaasati ettevõttesse erakapitali, nagu ilmneb seaduseelnõu arutelude ajal tehtud deklaratsioonidest“.

B. *Esimene väide, et õigusnorme on rikutud hinnangu andmisel tingimustele, mis peavad olema täidetud, et vaidlusaluse meetme saaks kvalifitseerida ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks“*

27. Oma esimeses väites vaidlustab apellant vaidlusaluse meetme „riigiabiks“ kvalifitseerimise mitmest aspektist, mis osaliselt kattuvad. Olgu eelkõige märgitud, et ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses majandusliku eelise kindlakstegemise probleemistik, mida käsitleb esimese väite esimene osa, on tihedalt seotud asjaomase meetme valikulisuse küsimusega, mida käsitleb selle väite teine osa, ning nende küsimuste koos analüüsimine oleks olnud mõeldav.

28. Hoolimata sellest tõdemusest eelistasin ma esimesele väitele vastamisel loetavuse huvides võimalikult suures ulatuses järgida apellandi esitatud argumentide struktuuri.

1. Esimene väiteosa, mille kohaselt Üldkohus rikkus õigusnorme hinnangu andmisel eelise olemasolu kohta

a) Apellandi argumendid

29. Orange väidab sisuliselt, et Üldkohus pani toime mitu õigusnormi rikkumist hinnangu andmisel sellele, kas France Télécomile on ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses antud eelis. Ta leiab, et vaidlusalune meede ehk 1996. aasta seadusest tulenev France Télécomi tehtavate pensionisissemaksete vähendamine teenis eesmärki hüvitada see, mida ta nimetab „ebasoodsaks struktuuriliseks olukorraks“. Selline ebasoodne olukord tuleneb 1990. aasta seadusest, mis tõi seoses endiste teenistujate pensionide rahastamisega kaasa olulised kulud võrreldes kuludega, mida kandsid konkureerivad ettevõtjad. Vaidlusaluse meetme tagajärjel ei asetata teda seega võrreldes konkureerivate ettevõtjatega soodsamasse konkurentsiolukorda.

30. Tema argumendid võib skemaatiliselt jagada kolmeks.

31. Esiteks väidab ta, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 42 ja 43 ekslikult, et vaidlusaluse meetme hüvituslik laad ei võimalda välistada selle riigiabiks kvalifitseerimist, välja arvatud ainult juhtudel, kui asjassepuutuvat riigi sekkumist tuleb pidada vastutasuks teenuste eest, mida osutavad ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks kooskõlas kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg[7] välja töötatud põhimõtetega. Sellega seoses leiab ta, et Euroopa Kohtu[8] ja Üldkohtu[9] teatud otsustele vaidlustatud kohtuotsuses antud tõlgendus on väär.

32. Teiseks leiab Orange, et tema seisukohta, mis põhineb ebasoodsa struktuurilise olukorra esinemisel, toetab kindlalt kohtuotsus Enirisorse,[10] vastupidi sellele, mida Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 39 ja 41.

7 — C-280/00, EU:C:2003:415.

8 — Kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere“ jt *vs.* komisjon (C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punktid 90–92).

9 — Kohtuotsus British Telecommunications ja BT Pension Scheme Trustees *vs.* komisjon (T-226/09 ja T-230/09, EU:T:2013:466, punkt 71).

10 — C-237/04, EU:C:2006:197.

33. Kolmandaks ja ühtlasi viimaseks väidab Orange, et Üldkohus määratles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 41 vääralt võrdlusraamistiku ehk „tüüpilise“ olukorra, mis võimaldab kindlaks teha tavapäraselt esineva olukorra. Käesoleval juhul oleks tulnud lähtepunktina aluseks võtta kord, mis on konkureerivatele ettevõtjatele kohaldatav nende töötajate vanaduspensionide rahastamiseks sissemaksete tegemisel, mitte sellest olukorrast tulenev kord, milles oleks France Télécom olnud juhul, kui 1990. aasta seadus jätkuvalt kehtiks.

b) Hinnang

34. Enne kui täpsemalt käsitleda apellandi esitatud argumentide erinevaid aspekte – mis on lõpuks seotud sama probleemistikuga –, olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale käsitatakse abina mitmesuguses vormis sekkumisi, mis leevendavad äriühingu eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsiidiumid selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga.[11] Euroopa Kohus on täpsemalt märkinud, et töötajate palgakulud kuuluvad oma olemuselt katmisele ettevõtjate eelarvest, olenemata sellest, kas need kulud tekivad seadusest tulenevate kohustuste või kollektiivlepingute tõttu või mitte.[12]

35. Samuti väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on meetme riigiabiks kvalifitseerimisele omane mõiste „eelis“ objektiivne ega sõltu asjassepuutuva meetme võtjate põhjendustest. Nii ei mõjuta riigi meetmega taotletud eesmärkide laad ja meetme põhjendused seda, kas meede kvalifitseeritakse riigiabiks. ELTL artikli 107 lõige 1 ei erista nimelt riigipoolseid sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratleb neid nende mõju põhjal.[13]

36. Üllatuslikult ei ole apellant käesolevas väiteosas[14] sõnaselgelt seadnud kahtluse alla hinnangu andmise lähtepunkti, mille Üldkohus aluseks võttis ja mille ta sõnastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37. Selles punktis on märgitud, et „[k]äesoleval juhul puudub vaidlus selle üle, et kuna 1996. aasta seadusega vähendati 1990. aasta seadusega kehtestatud sotsiaalkindlustusmakseid, parendas 1996. aasta seadus France Télécomi õiguslikku olukorda võrreldes varasema korraga ja tekitas seega põhimõtteliselt viimase jaoks eelise“.

37. Käesoleval juhul tekib siiski küsimus, kas Üldkohus ühel või teisel viisil eiras eelise kindlakstegemise meetodeid, kui ta nõustus lähenemisviisiga, mida kasutas komisjon vaidlusaluses otsuses. Hoolimata kõnealuste meetmete suhtelisest tehnilisusest on asjakohase võrdlusaluse valikut – mis osutub France Télécomile väidetavalt antud majandusliku eelise kindlakstegemisel ja seega meetmete ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks“ kvalifitseerimisel üliolulise – võimalik käesolevas apellatsioonimenetluses kontrollida.[15]

38. Sellega seoses olgu meenutatud, et komisjon võttis „tavapärase korrana“ ehk võrdluskorrana, millest 1996. aastal vastu võetud vaidlusalune meede kõrvale kaldus, aluseks korra, mis oli France Télécomi ametnike pensionidele kohaldatav alates selle erastamisest 1990. aastal. Seda valikut kinnitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37 ja järgmised.

39. Sellega tuleb minu hinnangul nõustuda.

11 — Kohtuotsused France Télécom *vs.* komisjon (C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika) ning Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

12 — Kohtuotsus Belgia *vs.* komisjon (C-5/01, EU:C:2002:754, punkt 39).

13 — Kohtuotsused France Télécom *vs.* komisjon (C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika) ning BVVG (C-39/14, EU:C:2015:470, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

14 — Ta heitis seevastu esimese väite kolmandas osas Üldkohtule ette, et viimane piirdus tõdemisega, et 1996. aasta seadus parandas France Télécomi rahalist olukorda, „ilma et ta oleks analüüsinud tegelikku või võimalikku mõju asjaomasele turule“.

15 — Seda hoolimata asjaolust, et Orange'i argumentide teatud osad näivad sarnanevat kas juba Üldkohtus esitatud argumentide pelga kordamisega või hinnangu ja kvalifikatsiooniga, mille Üldkohus asjaoludele andis.

40. Mis puudutab esiteks kohtuotsusega Enirisorse [16] seotud argumenti, siis kuigi vastab tõele, et selle kohtuotsuse kohaselt ei saa meedet riigiabiks kvalifitseerida, kui see piirdub selle välistamisega, et abi saaja kanda oleks koorem, mida tavapärases olukorras ei oleks eksisteerinud, tuleb veel tõendada, et vaidlusalune meede on seotud varasema riikliku meetmega ja et selle eesmärk on kõrvaldada viimati nimetatud meetme mõju. Kõnealuses kohtuotsuses ei ole välja töötatud mingit ebasoodsa struktuurilise olukorra teooriat, vaid – nagu Üldkohus õigesti märkis – see on seotud täiesti spetsiifilise olukorraga, kus esineb üldnormidest kaheti kõrvalekalduv kord.

41. Nimelt tuleb toonitada, et kohtuotsus Enirisorse (C-237/04, EU:C:2006:197) puudutas väga erilist riiklikku meedet, mis oli seotud tsiviilõiguse üldnormiga, mis võimaldas aktsionäridel äriühingust lahkumisel saada oma aktsiate väljamakse üksnes ammendavalt loetletud juhtudel. Erandina sellest üldnormist oli Itaalia seadusandja ette näinud, et ainult ettevõtja Sotocarbo aktsionärid võisid teatud juhtudel lahkuda ja saada samas ka väljamakse. Sellist erandlikku õigust muudeti mõni aasta hiljem kehtestatud seadusega, milles oli sätestatud, et kui Sotocarbo aktsionärid, kelle hulka kuulus äriühing Enirisorse, kasutavad oma lahkumisõigust, ei hüvitata neile enam nende aktsiate väärtust. Selle meetme eesmärk oli just kõrvaldada eelis, mille kõnealused aktsionärid oleksid selle korra kohaldamisel saanud, ning selleks kehtestati neile kohustus erandliku lahkumisõiguse teostamisel loobuda igasugusest õigusest äriühingu varale ja tasuda osaluse eest, mille eest on veel tasumata. Meetmega välditi seega olukorda, kus erandkorra kohaldamine koormaks kõnealuse äriühingu eelarvet kohustusega – milleks oli aktsionäridest äriühingute aktsiate hüvitamine –, mis ei olnud ette nähtud korras, mis tema suhtes tavapäraselt kehtis.

42. Selles kohtuasjas põhines Euroopa Kohtu leitud pragmaatiline lahendus asjaolul, et vaidlusalune meede oli tihedalt seotud varem kehtinud erandkorraga. See meede, mis piirdus Enirisorsele varem erandliku lahkumisõiguse kujul antud eelise neutraliseerimisega, ei andnud seega ettevõtjale Sotacarbo majanduslikku eelist. [17]

43. Käesoleval juhul see nii ei ole.

44. France Télécom pidi 1990. aasta seaduse alusel nimelt kandma spetsiifilist kohustust, mis on selgelt eristatav sellest, mis kehtib pensioniõiguse üldkorra kohaselt, kuid mida ei saa pidada erandiks üldnormidest, kuna ametnike pensionide sissemaksete suhtes ei kehtinud varem pensioni sissemaksete üldnormid. Ametnike pensionide rahastamise süsteem tuleneb nimelt eraldiseisvast õiguslikust korrast, mis on selgelt eraldatud erasektori töötajatele – nagu France Télécomi konkurentide töötajad – kehtivast korrast.

45. Täpsemalt on selge, et riigiteenistujate pensionikulude sissemaksete suhtes ei kehti pensioni sissemaksete üldkord, mis võimaldaks järeldada, et viimane kujutab endast käesoleval juhul tavapäraselt kohaldatavat korda. Vastupidi sellele, mida väidab Orange, ei ole vaidlusaluse meetme eesmärk vältida olukorda, kus France Télécomil lasuks kohustus, mis tavapärases olukorras ei tohiks tema eelarvet koormata. Käesolevas asjas ei saa põhjendatult väita, et alates 1996. aastast kohaldatava korra eesmärk oli korvata asjaolu, et France Télécomil lasusid täiendavad kohustused tulenevalt erikorrast, mis ei hõlmanud konkureerivaid ettevõtjaid, kelle suhtes kohaldati üldnorme tavapärastes turutingimustes.

46. On küll selge, et ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabi“ kvalifikatsiooni alla kuuluvad riigi ressursside abil võetud meetmed, mis asetavad soodustatud ettevõtja *soodsamasse rahalisse olukorda kui tema konkurendid* või mida tuleb pidada *majanduslikuks eeliseks, mida soodustatud ettevõtja tavalistes turutingimustes ei oleks saanud.* [18]

16 — C-237/04, EU:C:2006:197, punktid 43–49.

17 — Kohtujurist Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas Enirisorse (C-237/04, EU:C:2006:21, punkt 32).

18 — Vt selle kohta kohtuotsused Libert jt (C-197/11 ja C-203/11, EU:C:2013:288, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika) ning Prantsusmaa *vs.* komisjon (C-559/12 P, EU:C:2014:217, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

47. Viitel *tavalistele turutingimustele* ja/või *konkurentide olukorrale* on minu hinnangul mõte üksnes juhul, kui võrdlev analüüs on soovitav, arvestades konkreetselt kõne all olevat meedet, mida iseenesest ei saa pidada „tegelikuks toetuseks“ või sellise toetusega samaväärseks meetmeks. Teisisõnu ei saa seda kohtupraktikat pidada tulemuslikuks juhul, kui kõnealuse meetme *ad hoc* laad, mis France Télécomi staatuse muutmist silmas pidades on käesolevas asjas vaieldamatu, on selgelt välja joonistunud. Ma leian ka, et on veidi ebajärjekindel väita ühelt poolt, et France Télécom on 1990. aasta seaduse tõttu ebasoodsas struktuurilises olukorras – mis asetab ta teatud mõttes täiesti erilisse olukorda –, ja teiselt poolt, et majandusliku eelise olemasolu tuleb hinnata lähtuvalt „tavalistest turutingimustest“.

48. Teiseks ei ole veenev ka Orange'i argument, mis üldisemalt tugineb sellele, et vaidlusalune meede oli mõeldud vabastama Orange'i ebasoodsast struktuurilisest olukorrast või struktuurilisest puudusest.

49. Euroopa Kohus on nimelt täpsustanud, et asjaolu, et liikmesriik püüab ühepoolsete meetmetega lähendada ühe kindla majandussektori konkurentsitingimusi teistes liikmesriikides kehtivatele konkurentsitingimustele, ei kõrvalda nende meetmete riigiabi iseloomu.[19]

50. See kohtupraktika on käsitatav vahetu pikendusena reeglile, mille kohaselt meetme riigiabiks kvalifitseerimisel ei ole vaja lähtuda meetme põhjustest ega eesmärkidest, kuna oluline on ainult selle mõju. Samuti olen ma arvamusel, et asjaolu, et riigivõim püüab erimeetmete kehtestamisega hüvitada selliste erikohustuste kehtestamist, mis tulenevad konkreetse üksuse staatuse muutmisest, kuid mis ei puuduta avalike teenustega seotud kohustuste täitmist kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg[20] määratletud tingimustel, ei kõrvalda neilt meetmetelt majandusliku eelise iseloomu, mis võimaldab neid ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks“ kvalifitseerida. Kuigi ei saa eitada, et Üldkohus on sellest reeglist teatud juhtudel kõrvale kaldunud, on teadaolevad juhtumid[21] minu teada jäänud üksikuteks[22] ja igal juhul ei ole Euroopa Kohus neid kinnitanud.[23]

51. Seda toetab kindlalt ka asjaolu, et ebasoodsa struktuurilise olukorra heastamist võib vajaduse korral arvesse võtta selle analüüsimisel, kas konkreetne riigiabimeede on vastavalt ELTL artikli 107 lõikele 3 ühisturuga kokkusobiv, nagu meede, mis esineb regionaalabi[24] või keskkonnatoetuse[25] kujul.

52. Igal juhul, nagu ma varem seoses vaidlusaluse meetme taustsüsteemiga märkisin, ei ole ma üldse veendunud, et France Télécom sattus 1990. aasta seaduse vastuvõtmise tõttu otseses mõttes ebasoodsasse struktuurilisse või konkurentsialasesse olukorda, mida 1996. aasta seadusega sooviti heastada.

53. Minu hinnangul kehtestati 1990. aasta seadusega France Télécomi endiste ametnike pensionide rahastamiseks täiesti eriline kord. Selle korra kohaselt on riik lõpuks alati üksi kohustatud ametnikele vanaduspensioni maksma.

54. Selle seadusega reguleeriti hüvitist, mida France Télécom pidi maksma riigiametnike enda käsutusse saamise eest ja mille kohta ei ole selgunud, et see oleks iseenesest olnud France Télécomi jaoks ebasoodne.

19 — Vt kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere“ jt *vs.* komisjon (C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika), milles selle aspekti osas ei nõustuta kasuistliku lähenemisviisiga, mida Üldkohus kasutas kohtuotsuses Hotel Cipriani jt *vs.* komisjon (T-254/00, T-270/00 ja T-277/00, EU:T:2008:537).

20 — C-280/00, EU:C:2003:415.

21 — Kohtuotsused Danske Busvognmænd *vs.* komisjon (T-157/01, EU:T:2004:76, punktid 196 jj) ning Hotel Cipriani jt *vs.* komisjon (T-254/00, T-270/00 ja T-277/00, EU:T:2008:537, punkt 86 jj).

22 — Sellest annavad tunnistust Üldkohtu hiljutisemad otsused (vt eelkõige kohtuotsus British Telecommunications ja BT Pension Scheme Trustees *vs.* komisjon T-226/09 ja T-230/09, EU:T:2013:466, punkt 71, ning kohtumäärus Stahlwerk Bous *vs.* komisjon, T-172/14 R, EU:T:2014:558, punkt 59).

23 — Vt kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere“ jt *vs.* komisjon (C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punktid 92 ja 94–96).

24 — Vt eelkõige nn Assooride kohtuasjas kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon (C-88/03, EU:C:2006:511, punkt 77).

25 — Vt kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad (C-279/08 P, EU:C:2011:551, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

55. Nagu komisjon märkis vaidlusaluse otsuse põhjenduses 103, ilma et apellant oleks esimeses kohtuastmes sellele tõsiselt vastu vaielnud, ei olnud kohustus, millest France Télécom vabastati, ei uus, kuna 1990. aasta seadus võttis üle varasema eelarvepraktika, ega ka ettenähtamatu, kuna ettevõtja tegi selleks eraldisi, ega ka sotsiaalkindlustuse üldnormidest kõrvalekalduv, kuna need ei ole France Télécomi makstud hüvitisele kohaldatavad.

56. Asjaolu, et France Télécomile 1990. aasta seadusega kehtestatud rahaline kohustus tundus hiljem ebasoodne või isegi ülemäära suur, kuna töötavate ja sissemakseid tegevate ametnike arv vähenes, ei ole struktuurilise soodustuse olemasoluga seotud. See olukord tuleneb seadusandja otsusest jätta teatud arv ametnikke üksusesse France Télécom hoolimata tema staatuse muutmisest teenistusse koos sellest tulenevate eeliste ja ebamugavustega.

57. Kolmandaks olgu edasiarendusena sellele, mida ma eespool märkisin tõlgenduse kohta, mis tuleb anda kohtuotsusele Enirisorse (C-237/04, EU:C:2006:197), rõhutatud, et valitud võrdlusraamistikku ehk „tavapärast olukorda“, millega tuleb võrrelda kõnealusest meetmest tulenevat olukorda, ei saa samastada „korraga, mis kehtib France Télécomiga konkureerivatele ettevõtjatele seoses tööandja tehtavate pensioni sissemaksetega, mis on ette nähtud sotsiaalkindlustuse üldkorras“. Majandusliku eelise olemasolu ei saa analüüsida lähtuvalt kohustustest, mis lasuvad France Télécomi konkurentidel üldkorra sissemaksete näol, ning seda lihtsalt põhjusel, et kohustused, mis lasuvad France Télécomil seoses tema endiste ametnikest töötajate pensionide rahastamisega, ei ole kõnealuse üldkorraga seotud.

58. 1990. aasta seaduse vastuvõtmine on käsitatav tolle ajani kehtinud pensionide rahastamise süsteemi jätkuna. Seevastu 1996. aasta seadus muutis põhjalikult rahalist kohustust, mida France Télécom pidi kandma otsuse tõttu jätta ametnikud oma ettevõttesse tööle.

59. Lähtuvalt kohtu kohustusest kaaluda, kas vaidlusaluse otsuse põhjendustes esineb vastuolusid, tuleb lõpuks analüüsida, kas ei ole vastuolus ühelt poolt vaidlusaluse otsuse põhjendus 97 (milles on märgitud, et „Prantsusmaal riiklikult koolitatud ametnike kättesaadavaks tegemine France Télécomile ilma makstud ja makstavate pensionide eest mingisugust hüvitist tasumata annab aga nimetatud ettevõtjale selge eelise“) ning teiselt poolt sama otsuse põhjendus 102 (milles on märgitud, et „France Télécomi olukorra hindamisel [tuleb] võrrelda seda sellise avalik-õigusliku või eraettevõtja omaga, kelle töötajad on oma ametniku staatuse säilitanud“) ja viide konkurentsitingimustest lähtuvale osalusmäärale ELTL artikli 107 lõike 3 punkti c alusel abi kokkusobivuse hindamisel.

60. Siinkohal tuleb märkida, et vaidlusaluse otsuse põhjendusega 97 soovis komisjon vastata argumentidele, mille kohaselt France Télécom sattus 1990. aasta seaduse tõttu ebasoodsasse struktuurilisse olukorda.

61. Otsuse põhjenduses 102 soovis ta samas tõmmata paralleeli La Poste'i spetsiifilise olukorraga, mis puudutas käesolevas asjas käsitletavaga väga sarnast meedet. Komisjon rõhutas selles põhjenduses konkreetselt, et „France Télécomi ametnike pensioniskeem[…] [oli] enne 1996. aasta reformi ikkagi sama[…] kui La Poste'i suhtes tol ajal kehtinud võrreldav[…] skeem[…]“.

62. Mis puudutab viidet konkurentsitingimustest lähtuvale osalusmäärale abi kokkusobivuse hindamisel, siis nagu komisjon kohtuistungil väga õigesti selgitas, lähtub see asjaolust, et võrdluskuupäev ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses abi moodustava eelise kindlakstegemiseks erineb käesoleval juhul kuupäevast, mis on asjakohane selle kindlakstegemisel, kas abi on sama artikli lõike 3 punkti c alusel kokkusobiv. Eelise kindlakstegemine peab toimuma lähtuvalt mõjust, mis on tekkinud alates vaidlusaluse meetme vastuvõtmise kuupäevast. Seevastu abimeetme kokkusobivuse hindamine on pigem tulevikku suunatud ja nõuab, et lähtutaks olukorrast, kus telekommunikatsiooniturud on optimaalselt liberaliseeritud ning kadunud on eelised ja piirangud, mis kehtivad teatud turgu valitsevate ettevõtjate suhtes endiste riigimonopolide tõttu.

63. Sellest tulenevalt olen ma seisukohal, et vaidlusaluses otsuses puuduvad selles küsimuses vastuolud ja et seetõttu tuleb esimese väite esimene osa tagasi lükata.

2. Teine väiteosa, mille kohaselt rikkus Üldkohus õigusnorme hinnangu andmisel vaidlusaluse meetme valikulisusele

64. Orange leiab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 52 ja 53 leidis, et vaidlusalune meede on valikuline, kuna see puudutab ainult Orange'i. Ta on seisukohal, et riiklik üksikmeede on valikuline üksnes juhul, kui see eelistab konkreetset ettevõtjat teistele ettevõtjatele, kes on faktiliselt ja õiguslikult sarnases olukorras. Orange leiab, et käesoleval juhul ei võinud Üldkohus piirduda oletusega, et valikulisuse tingimus on täidetud vaidlusaluse meetme täielikult *ad hoc* laadi tõttu.

65. Ma olen kindlal seisukohal, et käesolev väiteosa tuleb tagasi lükata.

66. Nagu ma kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus komisjon *vs.* MOL,[26] hiljuti mainisin, on ELTL artikli 107 lõikes 1 nimetatud valikulisuse tingimuse analüüsimisel mõtet üksnes juhul, kui tegemist on üldkohaldatava riikliku meetmega.

67. Valikulisuse nõue erineb nimelt olenevalt sellest, kas asjaomane meede on individuaalne abi või üldine abikava. Individuaalset laadi meetme hindamisel võimaldab majandusliku eelise tuvastamine üldjuhul eeldada, et see meede on „konkreetne", ja seega järeldada, et see on ka valikuline. Seevastu üldise abikava hindamisel võimaldab valikulisus kindlaks teha, kas oletatav eelis, mis on küll suunatud kõikidele ettevõtjatele, ei too tegelikult ja sellega seotud objektiivseid kriteeriume arvestades kasu ainult teatavat liiki ettevõtjatele või kontsernidele.[27]

68. Euroopa Kohus täpsustas, et kui tegemist on individuaalse abiga, võimaldab majandusliku eelise tuvastamine üldjuhul eeldada, et see on valikuline,[28] ning seda minu hinnangul sõltumata küsimusest, kas asjassepuutuval turul või turgudel on sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras olevaid ettevõtjaid.

69. Käesolevas asjas on aga vaidlusalune meede, mis seisneb ainult France Télécomi ametnike pensionidega seotud kohustuste kergendamises ja mis tuleneb 1996. aasta seadusega kehtestatud süsteemist, vaieldamatult individuaalset laadi. Selles kontekstis on Orange'i nõutav vaidlusaluse meetme valikulisuse analüüs mõttetu.

70. Kohtupraktika, millele apellant tugineb ja mis puudutab üldkohaldatavaid seadusandlikke meetmeid, ei aita apellanti selles suhtes kuidagi.

71. Nimelt, mis puudutab kõigepealt kohtuasja, milles tehti kohtuotsus 3M Italia,[29] siis tuleb märkida, et selles seati Itaalia kohtus siseriiklik maksuõigusnorm[30] kahtluse alla eelkõige riigiabiõiguse aspektist. Olles sunnitud täpsustama, kas ja mil määral vaidlusalune riiklik sekkumine võis vastata ELTL artikli 107 lõikes 1 ette nähtud valikulisuse tingimusele, leidis Euroopa Kohus, et selle hindamiseks, kas meede – mida ta sõnaselgelt pidas „üldiseks"[31] – on valikuline, tuleb analüüsida, kas konkreetses õiguslikus korras kujutab see meede endast teatud ettevõtjate jaoks eelist teiste ettevõtjate ees, kes on

26 — Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:32, punkt 47). Vt kohtuotsus komisjon *vs.* MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 60).

27 — Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:32, punktid 50–52).

28 — Vt kohtuotsus komisjon *vs.* MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 60).

29 — C-417/10, EU:C:2012:184.

30 — Nimelt dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2 *bis* punkt b (*GURI* nr 71, 26.3.2010), mis on koos muudatustega üle võetud seadusesse nr 73/2010 (*GURI* nr 120, 25.5.2010.

31 — Vt kohtuotsuse punkt 39.

sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras. See kaalutlus ei toeta kaugeltki Orange'i seisukohta, vaid kinnitab, et meetme valikulisuse hindamisel on mõtet üksnes juhul, kui tegemist on üldmeetmega, mis teeb ettevõtjate vahel vahet viisil, mis ei tulene „selle […]süsteemi olemusest või ülesehitusest, mille hulka [see] kuulu[b] ".[32]

72. Samamoodi olid kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Trapeza Eurobank Ergasias (C-690/13, EU:C:2015:235), kõne all eelised, mille sai pank Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE) seaduse 4332/1929[33] alusel, nimelt vabastus teatud kuludest, õigus seada ühepoolselt hüpoteek põllumajandusettevõtjatele või sarnase tegevusega tegelevatele muudele isikutele kuuluvatele kinnisasjadele, õigus nõuda sundtäitmist eraõigusliku lihtkirjaliku dokumendi alusel ja vabastus kõikidest hüpoteegi seadmise ja sundtäitmisega seotud tasudest ja lõivudest. Lahendades eelotsusetaotlust, milles paluti kindlaks teha, kas siseriikliku meetme saab kvalifitseerida EÜ artikli 87 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) tähenduses „riigiabiks", piirdus Euroopa Kohus selles kontekstis märkimisega, et „Euroopa Kohtule saadetud toimikust [ei nähtu], et teistele pankadele oleks antud samasugune vabastus, mis näitab, et see meede võib olla valikuline".

3. Kolmas väiteosa, mille kohaselt rikkus Üldkohus õigusnorme hinnangu andmisel seoses konkurentsi kahjustamise kriteeriumiga

73. Orange heidab Üldkohtule ette, et ta rikkus õigusnorme ega täitnud oma põhjendamiskohustust, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63 ja 64 leidis, et konkurentsi kahjustamise kriteerium on täidetud, kuna vaidlusaluse meetme tõttu vabanenud rahalised vahendid võisid soodustada Orange'i tegevuse arengut äsja konkurentsile avanenud turgudel ja kuna Orange möönis, et kõnealune meede oli hädavajalik, et tal oleks võimalik osaleda konkurentsi arengus. Orange väidab nimelt, et Üldkohus oleks pidanud komisjoni antud hinnangute analüüsimise tulemusel jõudma järeldusele, et konkurentsivastaste tagajärgede esinemist ei ole nõuetekohaselt tõendatud, kuna määratletud võrdlusraamistik sisaldas ainult Orange'i ja komisjon ise möönis, et kõnealune meede oli vajalik toote omadustel põhineva konkurentsi tagamiseks turul, mis oli konkurentsile avanemas.

74. Esimese väite viimane osa tuleb minu arvates samuti tagasi lükata.

75. Mis puudutab etteheidet, et põhjendused on puudulikud, siis olen ma seisukohal, et vaidlustatud kohtuotsuses on selgelt esitatud põhjused, miks Üldkohus kinnitas komisjoni hinnangut konkurentsi moonutamise tingimusele. Esitatud põhjendused võimaldasid kooskõlas selles valdkonnas väljakujunenud kohtupraktikast tulenevate nõuetega[34] huvitatud isikutel teada saada põhjused, millel vaidlustatud kohtuotsus põhineb, ja Euroopa Kohtul saada piisavalt teavet, et teostada apellatsioonimenetluses oma kontrolli.

76. Ülejäänud osas leian ma, et Üldkohus ei teinud oma kaalutlustes vigu. Täpsemalt asjaolu – mida pealegi möönab ka Orange –, et selle meetme tõttu vabanenud rahalised vahendid, mille ajakohastatud summa ulatus 1996. aastal enam kui 13 miljardi euroni, võisid soodustada apellandi tegevuse arengut, näitab just, et meede mõjutas vähemalt potentsiaalselt konkurentsi, sõltumata sellest, millist – kas või üldistes huvides olevat – eesmärki selle meetmega sooviti saavutada.

77. Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvesse võttes teen ma ettepaneku apellatsioonkaebuse esimene väide tagasi lükata.

32 — Vt kohtuotsuse punktid 40–43.

33 — *FEK* A' 283.

34 — Vt arvukate kohtuasjade hulgas kohtuotsused ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt (C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190, punkt 78); Land Burgenland jt *vs.* komisjon (C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, EU:C:2013:682, punkt 81) ning Prantsusmaa *vs.* komisjon (C-559/12 P, EU:C:2014:217, punkt 88).

C. Teine väide, et Üldkohus rikkus õigusnorme hinnangu andmisel sellele, kas vaidlusalune meede on siseturuga kokkusobiv

1. Esimene väiteosa, mille kohaselt Üldkohus moonutas asjaolusid ja rikkus põhjendamiskohustust, kui ta hindas erakorralise kindlasummalise sissemakse eesmärki

78. Orange leiab, et Üldkohus moonutas talle teatavaks saanud asjaolusid ja rikkus oma põhjendamiskohustust, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 93 ja 94 tõdes, et 1990. aasta seaduse artikliga 30, mida on muudetud 1996. aasta seaduse artikliga 6, ei ole vastuolus tõlgendus, mille kohaselt ei ole erakorraline kindlasummaline sissemakse sotsiaalkindlustusmakse, vaid sellega taotletakse muid eesmärke, ning et järelikult ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta jõudis järeldusele, et kõnealuse sissemaksega ei saa hüvitada asjaolu, et tööandja nende sissemaksete puhul, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest, ei võetud arvesse ühistest riskidest erinevaid riske.

79. Ma olen arvamusel, et apellandi argumentide see osa ei ole tulemuslik.

80. Siinkohal tuleb meelde tuletada, et asjaolude moonutamise kontrollimine, mida kui erandit põhimõttest, et Euroopa Kohus apellatsioonkaebust läbi vaadates ei kontrolli asjaolusid, tuleb tõlgendada kitsalt, hõlmab käesoleval juhul selle kindlakstegemist, kas tõenditest ilmneb selgelt, et Üldkohus muutis 1996. aasta seadusele anda tulevat ulatust [35].

81. Täpsemalt tuleb kindlaks teha, kas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 92 ja 93 esitatud kaalutlused 1996. aasta seaduse artiklis 6 kirjeldatud vaidlusaluste sissemaksete laadi kohta on ilmselgelt valed.

82. Nii ei näi see olevat.

83. Nagu selgub toimiku materjalidest, pannakse 1990. aasta seaduse artikliga 30, mida on muudetud 1996. aasta seaduse artikliga 6, France Télécomile kohustus teha riigieelarvesse riigi poolt ametnikele pensionide maksmise ja teenindamise eest esiteks „tööandja sissemaksed, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest, mille määr […] arvutatakse selliselt, et France Télécomi ning muude telekommunikatsioonisektoris tegutsevate ettevõtjate (kes üldnormide kohaselt peavad tagama töötajate sotsiaalkaitse) palkadega seotud kohustusliku sotsiaalkindlustuse ja muude maksukohustuste tase oleks võrdne“ (vt selle sätte punkt c). Teiseks pannakse selle artikli punktis d kohustus teha „erakorraline kindlasummaline sissemakse, mille tasumise viisid on kindlaks määratud finantsseadusega“.

84. Nõustudes vaidlustatud kohtuotsuse punktides 92–94 komisjoni järeldusega, mille kohaselt erinevalt erakorralisest kindlasummalisest sissemaksest ei olnud tööandja sissemaksete eesmärk saavutada konkurentsitingimustest lähtuvat osalusmäära ning mille kohaselt erakorralise kindlasummalise sissemaksega ei saa seega hüvitada asjaolu, et tööandja nende sissemaksete puhul, mis vabastavad ta hilisemast maksekohustusest, ei võetud arvesse ühistest riskidest erinevaid riske, ei moonutanud Üldkohus asjaolusid ega pannud minu arvates toime õigusnormi rikkumist, millest oleks käesolevas apellatsioonimenetluses tarvis järeldusi teha.

85. Erinevalt apellandi kaitstavast seisukohast ei piirduta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 93 üksnes küsimusega, kas 1996. aasta seaduse artiklis 30 ette nähtud erakorraline kindlasummaline sissemakse kujutab endast Orange'i jaoks „sotsiaalkindlustusmakset“ või mitte, vaid püütakse kindlaks teha, kas kõnealune sissemakse oli sarnaselt tööandja sissemaksetega, mis vabastavad ta hilisemast

35 — Suhteliselt hiljutise näitena selle kohta, millist laadi on Euroopa Kohtu kontroll asjassepuutuva siseriikliku õiguse ulatuse üle, vt lähenemisviis, mida järgiti kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon (C-559/12 P, EU:C:2014:217, punktid 78–83).

maksekohustusest, tegelikult ette nähtud konkurentsitingimustest lähtuva osalusmäära tagamiseks. Sel viisil püüdis Üldkohus vastata argumentidele, mille oli esitanud just apellant ja mis olid toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 91 seose kohta, mis tuli tuvastada erakorralise kindlasummalise sissemakse suuruse ja tööandja sissemaksete tasumise vahel.

86. Pealegi olen ma arvamusel, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 92–94 Üldkohtu esitatud kaalutlusi ei saa lugeda puudulikult põhjendatuteks. Nimelt on ilmne, et Üldkohus vastas õiguslikult piisavalt selles kontekstis apellandi esitatud argumentidele. Vastavate kaalutluste abil on apellandil võimalik mõista põhjusi, miks Üldkohus lükkas tagasi need argumendid, ning Euroopa Kohtul on piisavad andmed oma kontrolli teostamiseks.[36]

87. Lõpuks näib mulle, et tuginedes Üldkohtu poolt toime pandud õigusnormi rikkumisele, kavatseb apellant tegelikult kahtluse alla seada asjaoludele Üldkohtu antud hinnangu. Asjaolude hindamine ei ole aga õigusküsimus, mis sellisena oleks Euroopa Kohtu poolt kontrollitav[37].

2. Teine väiteosa, mille kohaselt Üldkohus rikkus põhjendamiskohustust „La Poste'i pretsedendi"[38] hindamisel

88. Orange leiab, et Üldkohus rikkus oma põhjendamiskohustust, kuna vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99–101 piirdus ta vaid komisjoni hinnangute kordamisega, ilma et ta oleks analüüsinud Orange'i esitatud argumente, et tuvastada, et vastavad kaalutlused olid valed. Lisaks ei analüüsinud Üldkohus Orange'i esitatud muid argumente, mille eesmärk oli tõendada, et komisjonil puudus alus käsitleda erinevalt Orange'iga seotud ametnike pensionireformi ja La Poste'iga seotud ametnike pensionireformi.

89. Ma olen arvamusel, et käesolevas väiteosas esitatud argumendid tuleb tunnistada tulemusetuks, kuna need puudutavad põhjendusi, mille ümberlükkamine ei saa kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist.[39]

90. Nimelt tuleb tõdeda, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99–101 Üldkohtu välja toodud kaalutlused otsusele 2008/204 omistatava väärtuse kohta olid esitatud üksnes täiendavalt, nagu see selgelt ilmneb selle kohtuotsuse punkti 99 alguses kasutatud sõnast „Lisaks".

91. Siinkohal tuleb täpsustada, et Üldkohtule esitatud teise väite teises osas leiab apellant sisuliselt, et kuna komisjon keeldus käesoleva menetluse suhtes kohaldamast sama põhjenduskäiku kui otsuse 2008/204 puhul, mis käsitles apellandi elluviidud reformiga sarnast reformi, tegi komisjon hulga hindamisvigu ja rikkus diskrimineerimise keelu ja võrdse kohtlemise põhimõtet[40].

92. Vastusena nendele argumentidele kinnitas Üldkohus, nagu seda toonitas komisjon, et komisjoni niisuguse otsuse õiguspärasust, milles tuvastatakse, et abi ei vasta ELTL artikli 107 lõike 3 punktis c toodud erandi kohaldamise tingimustele, tuleb hinnata üksnes selle sätte raames, mitte aga lähtudes väidetavast varasemast praktikast[41].

36 — Vt 33. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika.

37 — Kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* Alliance One International jt (C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 — Komisjoni 10. oktoobri 2007. aasta otsus 2008/204/EÜ riigiabi kohta, mida Prantsusmaa andis kontserniga La Poste seotud riigiteenistujate pensionide rahastamise reformi jaoks (ELT 2008, L 63, lk 16).

39 — Vt selle kohta kohtuotsused Aéroports de Paris *vs.* komisjon (C-82/01 P, EU:C:2002:617, punktid 41 ja 67 ning seal viidatud kohtupraktika); Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 148 ja seal viidatud kohtupraktika) ning InnoLux *vs.* komisjon (C-231/14 P, EU:C:2015:451, punkt 83).

40 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 97.

41 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 98.

93. Üldkohus märkis vaid täiendavalt, et vaidlusaluse otsuse põhjendustes 152–165 välistas komisjon selle, et neid puudutavate vastavate reformide asetleidmise ajal olid La Poste ja France Télécom faktiliselt ja õiguslikult sarnases olukorras.[42] Mis puudutab nimelt mõlema juhtumi puhul erakorralise kindlasummalise sissemakse hindamist, millele apellant käesoleval juhul vastu vaidleb, siis tõdes Üldkohus, et komisjon väitis, et La Poste'i erakorralise kindlasummalise sissemakse taasmääramise tingimus kehtestati pärast seda, kui komisjon algatas ametliku uurimismenetluse. Niisugune olukord võimaldas tal seda sissemakset hinnata konkurentsitingimustest lähtuva osalusmäära alusel, samas kui erakorralise kindlasummalise sissemakse kehtestamine France Télécomi puhul toimus tükk aega enne komisjoni algatatud menetlust ja väljaspool selle menetluse konteksti[43].

94. Kuna teise väite teine osas tuleb tunnistada tulemusetuks, tuleb teine väide osaliselt põhjendamatuse ja osaliselt tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

D. *Kolmas väide, et Üldkohus rikkus õigusnorme hinnangu andmisel ajavahemikule, mille vältel abi neutraliseeriti erakorralise kindlasummalise sissemaksega*

95. Orange kinnitab, et Üldkohus moonutas asjaolusid ja asendas põhjendused, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 107 ja 108 leidis, et hüvitamise ja ülemäärase hüvitamise kohustuste tühistamine moodustas osa vaidlusaluse otsuse artiklis 1 määratletud abist, samas kui vaidlustatud otsuse põhjenduses 119 piirdus ta järeldusega, et vaidlusalune abi seisneb tööandja sissemaksetest koosneva hüvitise vähendamises, ilma et oleks mainitud hüvitamise ja ülemäärase hüvitamise kohustusi.

96. Apellant leiab oma argumentides, et Üldkohus asendas ekslikult põhjendused kõnealuse abi täpse määratluse kohta.

97. Need argumendid ei ole minu arvates veenvad.

98. Kuigi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107 märkis Üldkohus, et „[oli] tõsi, et kahetsusväärselt [piirduti] [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 119 – mis [sisaldas] järeldust abi olemasolu kohta ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses – vaid tõdemisega, et abi [seisnes] „tööandja sissemakseteks oleva hüvitise" vähendamises, ilma et oleks mainitud hüvitamise ja ülemäärase hüvitamise kohustusi".

99. Üldkohus leidis siiski, et vaatamata sellele ebatäpsusele vaidlusaluse otsuse määratluses, „[ilmnes] nii [vaidlusaluse] otsuse kontekstist kui selle artiklist 1, et komisjoni arvates [seisnes] abi asjaolus, et vähendati apellandi poolt varem makstud hüvitist, mis [hõlmas] tingimata kõiki kohustusi, mis viimasel lasusid enne vaidlusaluse meetme kehtima hakkamist".

100. Lähtudes viimasest kaalutlusest ja võttes arvesse, et Üldkohus tõi sõnaselgelt esile vaidlusaluse otsuse artiklis 1[44] sisalduva abi määratluse ning selle otsuse põhjendustes 18 (sealhulgas tabel nr 1) ja 105[45] esitatud andmed, jõudis Üldkohus minu arvates õigesti järeldusele, et komisjon ei rikkunud oma põhjendamiskohustust[46].

101. Kõigist eespool toodud kaalutlustest lähtudes ma leian, et käesolev väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata ja järelikult tuleb apellatsioonkaebus tervikuna jätta rahuldamata.

42 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 99.
43 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 100.
44 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 104.
45 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 105.
46 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 109.

V. Järeldus

102. Esitatud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada järgmist:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Orange SA-lt.